

ŹRÓDŁA

Maria Radziszewska

STUDIUM NAUCZYCIELSKIE W OLSZTYNIE W LATACH 1954–1969. PRZYSZYNEK DO BADAŃ SZKOLNICTWA PEDAGOGICZNEGO NA WARMII I MAZURACH

Słowa kluczowe:

Nauczyciele, kształcenie, studium nauczycielskie, Olsztyn, kronika

Schlüsselwörter:

Lehrer, Ausbildung, Lehrerseminar, Olsztyn, Chronik

Keywords:

Teachers, education, teachers' education, Olsztyn, chronicle

INSTYTUT PEDAGOGICZNY
IM. WOJCIECHA KĘTRZYŃSKIEGO

Wstęp

Studia nauczycielskie jako nowa forma systemu kształcenia nauczycieli zostały zainicjowane Uchwałą Rady Państwa z 18 maja 1954 roku. Uchwała ta utrzymywała w mocy prawnej przygotowywanie nauczycieli szkół podstawowych klas I–IV w kompetencjach liceów pedagogicznych, zaś najpierw dwuletnim dziennym Studium Nauczycielskim (SN) a następnie trzyletnim Zaocznym Studium Nauczycielskim (ZSN) powierzyła kształcenie specjalistów czyli nauczycieli szkół podstawowych klas V–VII. Oprócz dziennych i zaocznych wprowadzono także wieczorowe i eksternistyczne formy studiów¹.

Powołanie do życia SN wprowadziło dwustopniowy system kształcenia nauczycieli, ale jednocześnie wiązało się z likwidacją Wyższych Kursów Nauczycielskich². Wobec absolwentów SN ustalono kryteria przyjęcia do wyższych szkół pedagogicznych podniesionych do rangi szkół akademickich z prawem nadawania tytułu magistra³. Przyjęto, że absolwenci SN, po złożeniu uzupełniających egzami-

¹ Uchwała Nr 276 Prezydium Rządu z dnia 18 maja 1954 r. w sprawie ulepszenia systemu kształcenia nauczycieli szkół podstawowych i średnich. Dz. U. MO, 1955, nr 7, poz. 57.

² Zarządzenie Ministra Oświaty z dn. 14 czerwca 1954 r. (Nr KD 3-2669/54) w sprawie utworzenia dwuletnich studiów nauczycielskich i likwidacji wyższych kursów nauczycielskich. Dz. U. MO, 1954, nr 9, poz. 68.

³ Okólnik nr 13 z dn. 5 maja 1956 r. (KD-1149/56) w sprawie przyjmowania absolwentów studiów nauczycielskich i zaocznych studiów nauczycielskich do wyższych szkół pedagogicznych i na wydziały zaoczne WSP. Dz. U. MO, 1956, nr 7, poz. 62.

minów, kontynuować będą naukę na III roku studiów wyższych szkół pedagogicznych⁴.

Studium Nauczycielskie pod względem organizacyjnym i programowym oparte na wzorcach zakładów kształcenia w ZSRR, było tylko połowicznym rozwiązaniem problemów przygotowania kandydatów do zawodu nauczycielskiego, ponieważ polska szkoła podstawowa jednolita, ale organizacyjnie zróżnicowana, nie dawała możliwości pełnego wykorzystania nauczycieli specjalistów⁵. Od samego początku SN wiązano z potrzebami szkoły podstawowej, stąd kształcono nauczycieli klas V–VII. Jednocześnie ministerstwo ustaliło, że SN będą przygotowywać nauczycieli dwukierunkowo, czyli każdy absolwent SN, oprócz kierunku filologii polskiej, rosyjskiej i matematyki, będzie miał specjalizację w zakresie dwóch przedmiotów. Rozszerzenie działalności SN nastąpiło w 1962 roku. SN zajęły się kształceniem nauczycieli klas początkowych, kształceniem wychowawczyń przedszkoli i nauczycieli szkół specjalnych. Ponadto dotychczasowe zaoczne studium nauczycielskie powiązano ze strukturą SN typu dziennego przekształcając je w Wydział dla Pracujących⁶. W roku szkolnym 1965/66 Ministerstwo Oświaty formułując statut SN doprecyzowało zadania SN wskazując na teoretyczne i praktyczne przygotowanie studentów do obowiązków nauczyciela i wychowawcy, kreowanie postawy ideowo-moralnej studentów, wdrażanie do samokształcenia, do podnoszenia poziomu wiedzy oraz kultury ogólnej i zawodowej jak również na przygotowanie do działalności społecznej i kulturalnej⁷. W pierwszej połowie 1966 roku zarządzenie ministerialne określiło wytyczne do pracy rady studium, kierownika wydziału widząc w nim organizatora pracy dydaktyczno-wychowawczej na studiach dziennych, zaocznych, wieczorowych i eksternistycznych oraz rady wydziału i opiekuńca oddziału w studium nauczycielskim. Na przełomie marca i kwietnia 1969 roku pojawił się dokument pod nazwą Statut Studium Nauczycielskiego. Zawierał on zadania, ogólne zasady organizacyjne, zadania pracy dydaktyczno-wychowawczej, obowiązki dyrektora studium i kierownika domu studenta⁸. Warto podkreślić, że wspomniany dokument ukazał się zbyt późno, gdyż w związku z koncepcją reformy, Studia Nauczycielskie ulegały likwidacji w latach 1969–1972. Ich zadania przejęły powoływane od 1969 roku Wyższe Szkoły Nauczycielskie (WSN) oraz utworzony w 1972 roku Instytut Kształcenia Nauczycieli (IKN) wraz ze swoimi wyspecjalizowanymi filiami zamiejscowymi – centrami doskonalenia nauczycieli (CDN).

⁴ Archiwum Akt Nowych w Warszawie, zespół: Ministerstwo Oświaty, sygn. 940, Informator w sprawie dwuletnich Studiów Nauczycielskich, k. 34–35.

⁵ D. Koźmian, *Kształcenie i dokształcanie nauczycieli szkół podstawowych w województwie szczecińskim w latach 1945–1970*, Warszawa-Poznań 1986, s. 54.

⁶ Ibidem, s. 55.

⁷ Zarządzenie Ministra Oświaty z 20 stycznia 1965 r. nr KN-27/65 w sprawie statutu studium nauczycielskiego. Dz. Urz. Min. Oświaty 1965, nr 3, poz. 17.

⁸ D. Koźmian, op. cit., s. 55.

Studium Nauczycielskie w Olsztynie w latach 1954–1969

W 1954 roku w Olsztynie powołano pierwsze w województwie olsztyńskim Studium Nauczycielskie. Kolejne uruchomiono w Ostródzie w 1960 roku⁹. Organizatorem był mgr Bolesław Wytrzązek¹⁰. Pełnił on równocześnie funkcję kierownika zakładu typu dziennego, zaś formą zaocznego studium kierował mgr Emil Mysłowski¹¹. W roku szkolnym 1954/55 w SN w Olsztynie zorganizowano dwa kierunki studiów: filologię polską i matematykę na studiach dziennych i zaocznych. Na studia zaoczne zgłosiło się 1200 kandydatów na 200 miejsc. Naukę dzienną podjęło wówczas 83 słuchacze. Słuchacze zamieszkiwali w Domu Studenta przy ul. Niepodległości 57 w Olsztynie. Natomiast zajęcia dydaktyczne odbywały się w salach wynajmowanych w budynku Liceum Pedagogicznego w Olsztynie¹². W kolejnym roku na trzech specjalnościach: filologia polska, matematyka i fizyka, biologia i prace ręczne rozpoczęło dzienną naukę 126 słuchaczy¹³.

W Olsztynie, podobnie jak w innych tego typu placówkach w Polsce, zaczęto od 1956 roku tworzyć jednokierunkowe specjalizacje. Np. w 1956/57 na studiach zaocznych kształcono w jedno- i w dwu kierunkach: filologia polska (167 osób),

⁹ M. Radziszewska, A. Zakrzewska, *Zakłady kształcenia nauczycieli na Warmii i Mazurach w okresie PRL*, [w:] *Pobrzeża badań pedagogicznych*, red. J. Górniewicz, M. Warmiński, Olsztyn 2014, ss. 114–115.

¹⁰ Bolesław Wytrzązek ur. 2 marca 1907 r. – ukończył Państwowe Seminarium Nauczycielskie w Tucholi w 1926 r., a w 1937 r. Państwowy Instytut Pedagogiki Specjalnej w Warszawie (mgr filozofii). W latach 1937–1939 i 1945–1946 studiował psychologię w Uniwersytecie Jagiellońskim w Krakowie. W tym samym czasie w Bydgoszczy podjął się organizacji kursów nauczycielskich. Po przyjęciu propozycji olsztyńskiego kuratora oświaty Zygmunta Szulczyńskiego przeniósł się na Mazury. Tam rozpoczął prace nad utworzeniem Państwowego Liceum Pedagogicznego w Mrągowie, które otwarto 1 grudnia 1945 r. We wrześniu 1946 r. zorganizował Państwowe Liceum Pedagogiczne w Mrągowie. W latach 1950–1952 pracował w charakterze nauczyciela w Liceum Pedagogicznym w Giżycku. Następnie przystąpił do organizacji Studium Nauczycielskiego w Olsztynie. Bolesław Wytrzązek funkcję dyrektora Studium Nauczycielskiego w Olsztynie pełnił w latach 1954–1955 i po wydarzeniach sierpniowych 1956 r. do sierpnia 1958 r. J. Sempioł, *Licea pedagogiczne w województwie olsztyńskim 1945–1970*, Olsztyn, ss. 22, 144–145; S. Achremczyk, *Wyższa Szkoła Pedagogiczna w Olsztynie*, [w:] *Olsztyn Akademicki 1945–1950–2010*, red. A. Faruga, S. Achremczyk, Olsztyn 2010, s. 69.

¹¹ Emil Mysłowski, ur. 1895 r., studiował w Uniwersytecie im. Jana Kazimierza we Lwowie. Przed rozpoczęciem pracy w Studium Nauczycielskim w Olsztynie, miał już doświadczenie pracy w szkolnictwie pedagogicznym. W okresie międzywojennym pełnił funkcje kierownicze w męskich seminarjach nauczycielskich powstałych na terenach Galicji wschodniej – w Seminarjach Nauczycielskich w Zaleszczykach (utworzone w 1899 r.) i w Czortkowie (otwarte w 1909 r.). A. Meissner, *Galicyskie seminaria nauczycielskie na tle szkolnictwa pedagogicznego monarchii austro-węgierskiej*, Studia Pedagogiczne. Problemy Społeczne, Edukacyjne i Artystyczne, 2003, nr 14, s. 90. We wrześniu 1946 r. zorganizował Państwowe Liceum Pedagogiczne w Szczytnie i był jego kierownikiem do 1949 r. Po przeniesieniu zakładu do Lidzbarka Warmińskiego również pozostawał na stanowisku kierowniczym (1949–1953). W latach 1953–1954 pracował jako nauczyciel w Liceum Pedagogicznym w Morągu. Ośrodek Badań Naukowych im. Wojciecha Kętrzyńskiego w Olsztynie (dalej OBN), zespół: Zbiory Specjalne, sygn. R-158/V/3, Zatrudnienie w zakładach kształcenia nauczycieli. Stan z dn. 01.10.1947., k. 64, OBN, zespół: Zbiory Specjalne, sygn. R-158/V/3, Zatrudnienie w zakładach kształcenia nauczycieli w dniu 30.09.1951., k. 59, J. Sempioł, op. cit., s. 23, 144–145.

¹² Archiwum i Muzeum Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie, sygn. M-2983, Kronika Studium Nauczycielskiego w Olsztynie 1959, bez pag.

¹³ OBN w Olsztynie, zespół: Zbiory Specjalne, sygn. R-158/V/3, Przekrój społeczny słuchaczy Studium Nauczycielskiego w Olsztynie (studia dzienne), k. 190.

matematyka i fizyka (127 osób), geografia (83 osoby), biologia (50 osób), oraz roboty (50 osób). W 1959 roku w ramach formy zaocznej SN w Olsztynie prowadzono jako kierunek wychowanie przedszkolne¹⁴. Na studiach dziennych od 1964 roku powrócono do dwukierunkowych specjalizacji. W ofercie studiów były następujące kierunki: zajęcia praktyczno-techniczne z wychowaniem plastycznym, filologia polska, matematyka z fizyką, biologia z chemią, fizyka z matematyką i zajęcia praktyczno-techniczne¹⁵. Cztery lata później kandydaci do zawodu nauczycielskiego mieli do wyboru takie kierunki jak: historia z wychowaniem obywatelskim, historia, filologia polska, biologia z chemią oraz fizyka z matematyką¹⁶. Na wydziale zaocznym w latach 1965-1969 przyjmowano też kandydatów na kierunek filologia ukraińska¹⁷.

Do Studium Nauczycielskiego rekrutowano absolwentów liceum ogólnokształcącego, liceum pedagogicznego lub liceum dla wychowawczyń przedszkoli¹⁸. Od 1956 roku niezbędna była też opinia kierownika szkoły średniej oraz dobry stan zdrowia. Ponadto kandydaci zdawali egzamin wstępny, pisemny bądź ustny, który obejmował przedmiot specjalizacji oraz egzamin praktyczny na kierunkach rysunek i prace ręczne, śpiew i wychowanie fizyczne. W przypadku nauczycieli czynnych zawodowo, przyjęcia na studia dzienne w SN odbywały się na podstawie otrzymania zwolnienia od nakazu pracy lub uzyskania urlopu na okres studiów z Wydziału Oświaty Prezydium Wojewódzkiej Rady Narodowej¹⁹. W praktyce SN napotykały trudności z naborem kandydatów spełniających kryteria resortowej polityki rekrutacyjnej. Zdaniem Piotra Limanowskiego²⁰, najdłużej przebywające-

¹⁴ OBN, zespół: Zbiory Specjalne, sygn. R-158/V/3, Studium Nauczycielskie Zaoczne w Olsztynie, k. 74.

¹⁵ Archiwum Kuratorium Oświaty w Olsztynie, Księga immatrykulacyjna nr 3/63/64, Kierunek studiów, bez paginy.

¹⁶ Archiwum Kuratorium Oświaty w Olsztynie, Księga immatrykulacyjna nr 5/68/69, Kierunek studiów, bez paginy.

¹⁷ OBN, zespół: Zbiory Specjalne, sygn. R-158/V/3, Studium Nauczycielskie Zaoczne w Olsztynie, k. 69–65.

¹⁸ Zarządzenie Ministra Oświaty z dn. 14 czerwca 1954 r. (Nr KD 3-2669/54) w sprawie utworzenia dwuletnich studiów nauczycielskich i likwidacji wyższych kursów nauczycielskich. Dz. U. MO, 1954, nr 9, poz. 68.

¹⁹ D. Koźmian, op. cit., s. 60.

²⁰ Piotr Limanowski, ur. 5 września 1919 r. w Wodzianach na Ukrainie. Szkołę powszechną ukończył w Radoszkowiczach na Wileńszczyźnie w 1933 r., a Państwowe Gimnazjum i Liceum im. Tadeusza Czackiego w Warszawie w 1938 r. Rozpoczął studia, które przerwała II wojna światowa. Ukończył kurs pedagogiczny w Mołodecznie i podjął w styczniu 1940 r. pracę nauczycielską na stanowisku kierownika szkoły powszechnej w Wązgielach, pow. Radoszkowice. 22 sierpnia 1944 r. został zmobilizowany i trafił do I Armii Wojska Polskiego. Brał udział w ofensywie zimowej 1944/45 w składzie 9 p.p. Dywizji Romualda Traugutta. Doznał kontuzji i został skierowany do Oficerskiej Szkoły Piechoty nr 2 w Lublinie. Zdemobilizował się 6 czerwca 1946 r. W 1948 r. ukończył WSP w Gdańsku. We wrześniu 1948 r. podjął się pracy w zakładach kształcenia nauczycieli na Warmii i Mazurach, najpierw w Państwowym Liceum Pedagogicznym w Szczytnie, następnie w Państwowym Liceum Pedagogicznym w Lidzbarku Warmińskim. W 1950 r. został dyrektorem Liceum Państwowego w Mrągowie. Następnie w 1952 r. w drodze awansu przeniesiony na stanowisko dyrektora Liceum Państwowego w Olsztynie. Po likwidacji tej ostatniej placówki powierzono mu funkcję dyrektora Studium Nauczycielskiego w Olsztynie. Ośrodek Badań Naukowych im. Wojciecha Kętrzyńskiego w Olsztynie, zespół: Zbiory Specjalne, sygn. R-811 – Piotr Limanowski, Życiorys, Olsztyn, dn. 26.XI.1984 r., k. 33.

go na stanowisku kierowniczym w SN w Olsztynie, który nie utożsamiał się z entuzjazmem władz oświatowych, co do zasadności tego typu zakładu kształcenia nauczycieli, wynika że, „Niestety, większość studentów SN stanowił element przypadkowy bez większego, a czasami i bez najmniejszego zainteresowania pracą nauczycielską w szkole. Mężczyźni [...] chowali się tu przed poborem do wojska” lub w trakcie edukacji przenosili się do szkół wyższych²¹. Na przykład w 1959 roku pod względem płci, to mężczyźni stanowili większość wśród ogółu słuchaczy studiów dziennych. Natomiast z uwagi na miejsce zamieszkania rodziców przeważali słuchacze ze środowisk miejskich²². W 1961 roku zniesiono egzamin wstępny do SN.

Olsztyński zakład kształcenia nauczycieli, o ile cieszył się sporym zainteresowaniem, to natomiast borykał się z problemem odsiewu. Szczególnie niepokojące rozmiary tego zjawiska występowały w pierwszych pięciu latach istnienia SN. Jeszcze gorzej przedstawiał się stan ilościowy liczby absolwentów SN, którzy przyjęli skierowanie do pracy. Szczegółowo to zagadnienie prezentuje tabela 1.

Tabela 1. Stosunek liczby słuchaczy przyjętych do liczby absolwentów dziennego Studium Nauczycielskiego w Olsztynie w latach 1956–1960.

Lp.	Rok	Liczba przyjętych na 1 semestr	Liczba absolwentów ze skierowaniem do pracy
1.	1956	194	32
2.	1957	256	37
3.	1958	326	59
4.	1959	339	150
5.	1960	346	89

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Archiwum Kuratorium Oświaty w Olsztynie, Ewidencja absolwentów, którzy przyjęli skierowanie do pracy, bez paginy. OBN, zespół: Zbiory Specjalne, sygn. R-158/V/3, Przekrój społeczny słuchaczy Studium Nauczycielskiego w Olsztynie (studia dzienne), k. 190.

Na studiach zaocznych, z liczby 336 słuchaczy przyjętych w 1959 roku, w styczniu 1961 roku pomyślnie zdało egzaminy 116 uczniów²³. Niezadowolający odsetek absolwentów nie wpłynął ujemnie na rekrutację kandydatów do SN. Wręcz przeciwnie, po przyjęciu ustawy z 15 lipca 1961 roku o rozwoju systemu oświaty i wychowania²⁴ wzrosła rola SN, co potwierdzają dane statystyczne. Np. w 1961 roku naukę na studiach dziennych podjęło 438 słuchaczy, a trzy lata później było

²¹ OBN, zespół: Zbiory Specjalne, sygn. R-811- Piotr Limanowski, *Kształcenie na wyższym poziomie*, k. 31.

²² OBN, zespół: Zbiory Specjalne, sygn. R-158/V/3, Studium Nauczycielskie w Olsztynie – uczniowie wg zamieszkania rodziców, k. 140.

²³ OBN, zespół: Zbiory Specjalne, sygn. R-158/V/3, Studium Nauczycielskie Zaoczne w Olsztynie, k. 74–77.

²⁴ Ustawa z dnia 15 lipca 1961 r. o rozwoju systemu oświaty i wychowania, Dz. U. 1961, nr 32, poz. 160.

już 655 słuchaczy w olsztyńskim zakładzie²⁵. Wzrosła również liczba absolwentów studiów zaocznych z 678 w 1964 roku do 1439 w 1966 roku²⁶.

Stałą bolączką zakładów kształcenia nauczycieli było ich zaplecze materialne i lokalowe. Swoją działalność olsztyńskie SN zainicjowało na drugim piętrze w gmachu Liceum Pedagogicznego przy ul. Jagiellońskiej 10²⁷, gdzie też od roku szkolnego 1949/1950 mieściła się Szkoła Ćwiczeń przy Liceum Pedagogicznym Towarzystwa Przyjaciół Dzieci w Olsztynie prowadzona wówczas przez Genowefę Wiśniewską²⁸. W 1960 roku Szkoła Ćwiczeń przeniosła się na ul. Niepodległości 18, do obecnego budynku Szkoły Podstawowej nr 10 im. Władysława Broniewskiego w Olsztynie²⁹. Studium Nauczycielskie również korzystało z pomieszczeń przy ul. Niepodległości 18, gdyż tam zgromadzono zbiory biblioteczne. Ponadto od roku szkolnego 1957/58 SN miało też do własnej dyspozycji nowy budynek przy ul. Stefana Okrzei 1a³⁰. Jednak, w czwartym roku działalności Studium Nauczycielskiego, 317 studentów na studiach dziennych i 410 na studiach zaocznych nie mieściło się w 6 salach wynajmowanych w budynku Liceum Pedagogicznego oraz w kilku salach w lokalu przy ul. S. Okrzei 1a³¹. W takich warunkach „nie ma mowy o tworzeniu gabinetów metodycznych, trudno nawet o podstawowe pracownie naukowe”³². Problemy lokalowe spowodowały publiczne niezadowolenie zarówno kadry pedagogicznej jak i słuchaczy SN. Częste interwencje w tej sprawie doprowadziły do tego, że postanowiono ze środków Społecznego Funduszu Odbudowy Kraju i Stolicy wybudować budynek dla potrzeb SN. 9 czerwca 1962 roku przy ul. Żołnierskiej (dziś nr 14) „przewodniczący Prezydium WRN inż. Marian Gótowniec wmurował akt erekcyjny Studium Nauczycielskiego w Olsztynie. [...] Rada FSOiS³³ postanowiła wybudować w tym miejscu Szkołę-Pomnik i przekazać ją w użytkowanie Studium Nauczycielskiemu w Olsztynie”³⁴. Budowę według pro-

²⁵ OBN, zespół: Zbiory Specjalne, sygn. R-158/V/3, Przekrój społeczny słuchaczy Studium Nauczycielskiego w Olsztynie (studiaienne), k. 190,

²⁶ Archiwum Kuratorium Oświaty w Olsztynie, Księga ewidencji wydanych indeksów i dyplomów 1955-1971, bez paginy.

²⁷ OBN, zespół Zbiory Specjalne, sygn. R-158/III/15, Obwód szkolny miasto Olsztyn, k. 5

²⁸ Genowefa Wiśniewska, ur. 1902, ukończyła Wyższy Kurs Nauczycielski. W 1931 roku rozpoczęła pracę na stanowisku nauczyciela. W latach 1945-1950 była kierownikiem Szkoły Ćwiczeń przy Państwowym Liceum Pedagogicznym w Olsztynie. OBN, zespół Zbiory Specjalne, sygn. R-158/III/15, Szkoła ćwiczeń, k. 82.

²⁹ OBN, zespół Zbiory Specjalne, sygn. R-158/III/15, Zestawienie statystyczne rozwoju szkół podstawowych w mieście Olsztynie, k. 28

³⁰ Budynek przy ul. S. Okrzei 1 wybudowano w 1910 roku. Po II wojnie mieściło się tam m.in. TSŃ. Archiwum i Muzeum Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie, D. Janicka, *Wyższa Szkoła Nauczycielska w Olsztynie w latach 1969-74*. Praca magisterska wykonana pod kierunkiem dr J. Sempioła, Olsztyn 1983, s. 23 [maszynopis].

³¹ E. Mysłowski, *Potrzebna tysiąc pierwsza szkoła*, Głos Olsztyński Archipelag 1959, nr 2, s. 1.

³² W. Cudowski, *SN i WSP w Olsztynie*, Warmia i Mazury 1959, nr 6, s. 26.

³³ Chodzi o Społeczny Fundusz Odbudowy Kraju i Stolicy.

³⁴ *16 lat SFOS na Warmii i Mazurach*, oprac. pod kierownictwem A. Bałtroczyka przy współudziale W. Zameckiego i Z. Dudzińskiej, Olsztyn 1962, ss. 18, 26.

jektu inż. architekta Edwarda Michalskiego zaplanowano na lata 1962–1964³⁵. Najpierw do użytku oddano budynek szkolny z 13 izbami, do którego przeniesienie nastąpiło w 1963 roku³⁶. W dalszej kolejności SN przejęło również do dyspozycji nowowypbudowany przy ul. Żołnierskiej (dziś 14a) lokal przeznaczony na szkołę podstawową, jednak zaadaptowano go jako dom studencki na 150 miejsc³⁷. Należy wspomnieć, że SN korzystało też z lokalu przy ul. Niepodległości 57, gdzie mieścił się zbudowany w 1950 roku – dom studencki. Lokal ten ze względu na dużą liczbę słuchaczy nie odpowiadał potrzebom SN. Na łamach prasy pisano, że dom studenta „obliczany na 150 miejsc, a musi pomieścić 287 słuchaczy, to znaczy dwukrotnie więcej niż przewidywały założenia. Wszystkie zatem pokoje do nauki, czytelnie, sale gier, zostały zamienione na pokoje mieszkalne”³⁸. Fatalna baza lokalowa determinowała też proces dydaktyczny.

Studium Nauczycielskie w Olsztynie, podobnie jak inne zakłady w kraju, odnosząc się do pracy dydaktycznej realizowało program nauczania uwzględniający przedmioty grupy A, czyli przedmioty wspólne dla wszystkich kierunków, przedmioty grupy B, czyli przedmioty kierunkowe oraz zajęcia nadobowiązkowe. Z analizy protokołu egzaminu dyplomowego zatwierdzonego uchwałą Państwowej Komisji Egzaminacyjnej z dnia 19 czerwca 1967 roku, wynika, że student Jerzy Ekowski, na kierunku biologia z chemią SN w Olsztynie uzyskał zaliczenie z następujących przedmiotów z grupy A i B: wybrane zagadnienia z filozofii i socjologii, psychologia, pedagogika z historią wychowania, metodyka nauczania początkowego, botanika, zoologia, biologia ogólna, metodyka nauczania biologii, chemia z metodyką, przysposobienie wojskowe, seminarium pedagogiczne, higiena szkolna, anatomia i fizjologia człowieka, seminarium kierunkowe i wychowanie fizyczne³⁹.

Obowiązkowym punktem w planie nauczania SN była też praktyka pedagogiczna, która w zależności od stopnia przygotowania teoretycznego odbywała się za pomocą różnych jej rodzajów. Najczęściej praktyka wstępna w ramach której następowało hospitowanie lekcji lub prowadzenie lekcji indywidualnych miała miejsce w szkole ćwiczeń. Dopiero praktyka ciągła zwana też terenową odbywała się w terenie. Ze względu na realizację praktyk SN musiały współpracować ze środowiskiem. Z analizy dokumentów wynika, że olsztyński zakład współpracował ze Szkołą Ćwiczeń przy Liceum Pedagogicznym w Olsztynie, ze szkołami podstawowymi w powiecie olsztyńskim a także na terenie całego województwa olsztyńskie-

³⁵ [b. a.], *Inż. arch. Edward Michalski zwycięzcą w konkursie na projekt budowy Szkoły-Pomnik*, Głos Olsztyński 1959, nr 83, s. 5.

³⁶ S. Achremczyk, *Wyższa Szkoła Pedagogiczna w Olsztynie*, s. 70.

³⁷ OBN, zespół Zbiory Specjalne, sygn. R-158/III/15, Obwód szkolny miasto Olsztyn, k. 6.

³⁸ W. Cudowski, op. cit., s. 27.

³⁹ Archiwum Kuratorium Oświaty w Olsztynie, Karty słuchaczy SN studia dzienne. Protokół egzaminu dyplomowego nr 1368 (studium nauczycielskiego), bez paginy.

go. Potwierdza to np. wystawione 26 listopada 1966 roku przez Szkołę Podstawową nr 1 w Pisz, zaświadczenie o odbyciu dwutygodniowej praktyki pedagogicznej w tamtejszej szkole przez Mirosławę Ginowicz studentkę II roku SN w Olsztynie na kierunku zajęcia praktyczno-techniczne⁴⁰.

Współpraca SN ze środowiskiem przebiegała w kierunku pracy ideowo-wychowawczej i urzeczywistniała się poprzez działania: naukowe, oświatowe, kulturalne, społeczno-użyteczne, sportowe, artystyczne, plastyczne i wystawiennicze. Na łamach prasy ukazywały się informacje o wystawach ilustrujących osiągnięcia dydaktyczno-wychowawcze SN. Na przykład w weekendowym wydaniu „Głosu Olsztyńskiego” z 13–14 czerwca 1959 roku pojawiła się na pierwszej stronie praca plastyczna autorstwa Jerzego Obłamskiego zatytułowana „Stare Miasto”. Cykl tych prac nosił tytuł „Z wystawy prac słuchaczy Studium Nauczycielskiego”⁴¹. Inne prace studentów SN w Olsztynie można było oglądać podczas wystawy z okazji pięciolecia zakładu. Wystawa została podzielona na pięć działów zgodnie z kierunkami kształcenia czyli: filologia polska, matematyka, fizyka, biologia oraz rysunki i prace ręczne. Pierwsi goście odwiedzili wystawę już 5 czerwca 1959 roku. Oficjalnego otwarcia dokonał kurator Franciszek Sikora w towarzystwie sekretarza propagandy KW PZPR Kazimierza Rokoszewskiego oraz przewodniczącego MRN Juliana Molendy⁴².

Główny trzon w różnorodnej działalności w środowisku oraz pracy dydaktycznej o podłożu ideowo-wychowawczym i światopoglądowym stanowiły organizacje i stowarzyszenia młodzieżowe (np. Związek Młodzieży Socjalistycznej, Zrzeszenie Studentów Polskich, Towarzystwo Szkoły Świeckiej) i partyjne (np. POP), kierownicy Domów Studenta, opiekunowie grup i wychowawcy oraz wykładowcy i kierownicy SN.

W latach 1954–1969 Studium Nauczycielskim w Olsztynie kierowali kolejno: Bolesław Wytrzążek (01.09.1954–31.08.1955), Zdzisław Ratyński (01.09.1955–30.11.1956), Bolesław Wytrzążek (01.12.1956–15.08.1958), Emil Mysłowski (01.09.1958–31.08.1960), Michał Płocica (01.09.1960–31.08.1961), Piotr Limanowski (01.09.1961–31.08.1965), Alojzy Zdaniukiewicz (01.09.1965–31.08.1967) i Wacław Najmowicz (01.09.1967–31.08.1969)⁴³.

Grono pierwszych wykładowców olsztyńskiego SN stanowili: Bolesław Wytrzążek, Emil Mysłowski, Władysław Zapaśnik, Jadwiga Lindner i Janina Kirkicka⁴⁴.

⁴⁰ Archiwum Kuratorium Oświaty w Olsztynie, Karty słuchaczy SN studia dzienne. Zaświadczenie, Pisz, 26.11.1966 r., bez paginy.

⁴¹ [b.a.], *Z wystawy prac słuchaczy Studium Nauczycielskiego*, Głos Olsztyński Archipelag 1959, nr 140, s. 1.

⁴² [b. a.], *5-lecie Studium Nauczycielskiego w Olsztynie*, Głos Olsztyński 1959, nr 134, s. 2.

⁴³ OBN, zespół: Zbiory Specjalne, sygn. R-158/V/3, Dyrektorzy Studium Nauczycielskiego, k. 180.

⁴⁴ Janina Kirkicka, ur. 1916, wykształcenie wyższe. Uczyla języka polskiego w Państwowym Liceum Pedagogicznym w Olsztynie. Była przewodniczącą Miejskiego Zarządu ZNP w Olsztynie. OBN, zespół Zbiory Specjalne, sygn. R-158/V/3, Zatrudnienie w Zakładach Kształcenia Nauczycieli w dn. 30.09.1951., k. 60. [b. a.], *W Olsztynie*, Głos Olsztyński z dn. 23 listopada 1959 roku, s. 1.

Dr J. Kirkicka jako zastępca dyrektora SN w Olsztynie, w kwietniu 1959 reprezentowała olsztyński zakład na Krajowym III Zjeździe Delegatów Studiów Nauczycielskich Ziem Zachodnich, który obradował w Olsztynie. Byli przedstawiciele SN-ów z Wrocławia, Raciborza, Gdańska, Słupska, Gorzowa, Zielonej Góry i Olsztyna⁴⁵. W tym też roku nastąpił wzrost ilościowy kadry związany z utworzeniem dwóch nowych kierunków. Na kierunku śpiew z muzyką pracę wykładowców podjęli: Maksymilian Kubacki, Marian Dziumowicz, Zygmunt Badura, Mieczysław Kaczyński, Marian Dudek. Natomiast na kierunku historia wykładali Henryk Nalewajk (dyrektor SNZ)⁴⁶, Tadeusz Grygier, Stanisław Szostakowski, Helena Haniżewska, Regina Kucharska⁴⁷. Na biologii wykladał m.in. mgr Lucjan Tomczak, zaś na kierunku matematyka z fizyką inż. mgr Bolesław Bendyczek i mgr Zbigniew Podeszewski⁴⁸. W miesiącach maj-lipiec 1969 roku na kierunku filologia polska przeprowadzali zaliczenia następujący nauczyciele: mgr Luba Sołoma, mgr Bolesław Wytrząsek, mgr Franciszek Hryciuk, mgr Natalia Żarska, mgr Jadwiga Lindner, inż. Jasiński, mgr Irena Korsak, mgr Alojzy Zdaniukiewicz, mgr A. Bezwiński⁴⁹.

Z końcem sierpnia 1969 roku położono kres funkcjonowaniu Studium Nauczycielskiego w Olsztynie. Ostatecznie do 1971 roku wydano 2629 dyplomów ukończenia wydziału zaocznego Studium Nauczycielskiego w Olsztynie⁵⁰. Niektórzy z absolwentów na trwałe zapisali się na kartach wspomnień. Np. w zbiorach prywatnych Maryli Najmowicz, żony ostatniego dyrektora SN, znajduje się *Album Absolwentów Wydziału Fizyki Studium Nauczycielskiego w Olsztynie 1970 rok*. Pozostawioną bazę lokalową i materialną oraz zasoby kadrowe przejęła nowo utworzona Wyższa Szkoła Nauczycielska, pomyślana jako placówka kształcenia nauczycieli, w przeciwieństwie do Studium Nauczycielskiego, nie z dwuletnim a już z trzyletnim cyklem kształcenia nauczycieli szkół podstawowych i zasadniczych szkół zawodowych⁵¹.

⁴⁵ ZD., *Krajowy zjazd delegatów Studiów Nauczycielskich obradował w Olsztynie*, Głos Olsztyński 1959, nr 87, z dn. 13 kwietnia 1959, s. 1–2.

⁴⁶ Henryk Nalewajk ur. 1906 r., ukończył Wolną Wszechnicę Polską w Warszawie. Był organizatorem i pierwszym kierownikiem Państwowego Liceum Pedagogicznego (PLP) w Olsztynie uruchomionego 3 września 1945 r. przy ul. Seweryna Pieniężnego 3. Na stanowisku kierowniczym PLP przebywał do 1948 r. Funkcję kierowniczą również sprawował w Oddziale Szkolenia i Doskonalenia kadr (1951–1952). W latach 1958–1960 był zastępcą dyrektora Okręgowego Ośrodka Metodycznego w Olsztynie. OBN, zespół: Zbiory Specjalne, sygn. R-158/V/3, Zatrudnienie w zakładach kształcenia nauczycieli. Stan z dn. 01.10.1947, k. 63, J. Sempioł, op. cit., ss. 19, 144.

⁴⁷ Archiwum Kuratorium Oświaty w Olsztynie, Karty słuchaczy SN studia dzienne. Karta przebiegu studiów studenta studium nauczycielskiego, bez paginy.

⁴⁸ W. Cudowski, op. cit., s. 26.

⁴⁹ Archiwum Kuratorium Oświaty w Olsztynie, Karty słuchaczy SN studia dzienne. Wyciąg z zaliczeń przedmiotów na drugim roku III i IV semestru Studium Nauczycielskiego, bez paginy.

⁵⁰ Archiwum Kuratorium Oświaty w Olsztynie, Księga ewidencji wydanych indeksów i dyplomów 1955–1971, bez paginy.

⁵¹ Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 19 czerwca 1969 r. w sprawie utworzenia Wyższych Szkół Nauczycielskich w Bydgoszczy, Kielcach, Olsztynie, Siedlcach i Słupsku. Dz. U. PRL 1969, nr 18, poz. 134.

*

Prezentowany poniżej przekaz źródłowy odnosi się do pierwszych 5 lat istnienia Studium Nauczycielskiego w Olsztynie i został spisany z okazji tego jubileuszu. Dokument zachował się w postaci kroniki.

Kronika z lat 1954–1959 stanowi księgę pamiątkową o wymiarach 30,5 × 21 cm, z grubymi kartkami, twardą oprawioną w bordowe płótno okładką. Na okładce wygrawerowany na środku złotym kolorem napis „KRONIKA”. Ponadto w każdy roku strony tytułowej znajduje się wygrawerowane zdobienie. Cała księga jest zszywana, w niektórych miejscach widać zniszczenia wynikające z użytkowania tomu. Szata graficzna kroniki jest bardzo staranna. Zapis kronikarski prowadzono na osobnych nienumerowanych 13 kartach. Od strony 14 prowadzone są dwustronnie odręczne wpisy osób zwiedzających wystawę Pięciolecia Studium Nauczycielskiego w Olsztynie. Ogółem wpisów jest 74. Dalsze 20 kart pozostaje pustych. Nalepka z informacją, że tom został wytworzony przez Intrologatorię Władysław Frąg Łódź, ul. Żwirki Nr 18, cena 100zł pojawiła się w stopce na tylnej stronie wewnętrznej okładki. Kronika zachowana została w dobrym stanie.

Tom kroniki zawiera ręcznie pisany głównie czarnym inkaustem tekst. Oparto na nim w materiały ilustracyjne wytworzone przez intrologatorię jak i odręczne rysunki kronikarza. Zapiski kronikarskie uzupełniają wklejone do kroniki kopie trzech maszynopisów, siedem wycinków prasowych, cztery fotografie bez podpisu oraz 74 odręczne czytelne lub nieczytelne wpisy osób zwiedzających wystawę Pięciolecia Studium Nauczycielskiego w Olsztynie. Zapiski dotyczą tylko jednego wydarzenia i prowadzone są chronologicznie. Układ tekstu zawiera jedynie tekst główny bez tytułu oraz podpisu autora oprócz karty nr 14, na której widnieje własnoręczny czytelny podpis kronikarza. Na stronie zachowano marginesy, brak natomiast wcięć.

Zapiski kronikarskie prowadził Emil Mysłowski, który od początku istnienia SN kierował najpierw jego formą zaoczną, zaś w 1958 roku przejął stanowisko kierownika formy dziennej SN. Autor był zatem świadkiem wydarzeń, które relacjonował. Kronika została spisana w sierpniu 1960 roku, co oznacza że zapis wydarzeń w kronice odbywał się na bieżąco oraz z dłuższej perspektywy czasowej. Kronikarz z racji swojej funkcji dysponował szczegółną wiedzą w zakresie funkcjonowania zakładu, ponieważ tkwił w centrum wydarzeń. Ze stylu jego wypowiedzi, wynika, że sprawozdawał wydarzenia z podkreśleniem udziału czynników politycznych w życiu SN. Z jej zapisków daje się odczytać spore zaangażowanie kierownika i kadry pedagogicznej w działalność na rzecz poprawy warunków pracy i nauki SN oraz aktywność społeczności SN dla środowiska lokalnego, zwłaszcza współpracę z miejskimi placówkami oświatowymi.

Prezentowana kronika stanowi wybrany materiał źródłowy, który jest zgromadzony i przechowywany w zasobach Archiwum i Muzeum Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie. Oprócz tego dokumentu znajduje się tam kronika Rady Uczelnianej Zrzeszenia Studentów Polskich za 1968 rok. Materiały kronikarskie zachowały się w oryginałach i nie były dotychczas wydawane w żadnej postaci.

Przy sporządzaniu kopii wydawniczej nie modernizowano zbyt wiele pisowni w celu zachowania stylistyki pisma jako świadectwa narracji nauczycieli peerelowskiej rzeczywistości. Występujące w przekazie źródłowym cytaty ujęto antykwą w cudzysłów. Tekst kronik został drukowany antykwą, zaś kursywa posłużyła wydawcy do zastosowania przypisów tekstowych i rzeczowych oraz rozwiązywania skrótów. W nawiasach kwadratowych dokonano niezbędnych uzupełnień a za pomocą znaku // oznaczono koniec strony. Zaznaczono paginację rękopisu w górnym marginesie każdej nowej karty tekstu liczbą kolejną kursywną w nawiasie prostokątnym, poprzedzoną literą k, co oznacza karta [k. 1]. Wszelkie imiona własne w tekście, w tym nazwiska, podawane są w języku i brzmieniu oryginału. W przypadku, jeśli w przekazie źródłowym występowała tylko początkowa litera imienia to została ona uzupełniona. Tam, gdzie uzupełnienie było niemożliwe, pozostawiono samo nazwisko. W druku starano się zachować oryginalny układ zapisków kronikarskich, ale na skutek wyeliminowania źródeł ilustracyjnych, niektóre zapiski, bez zaznaczania, umieszczono w nowym układzie. W niniejszej edycji nie odtworzono układu graficznego oryginału.

ANEKS ŹRÓDŁOWY

Nr 1

Sierpień 1960, Olsztyn – Kronika Studium Nauczycielskiego w Olsztynie 1959
[k. 1]

Kronika // Studium // Nauczycielskiego w Olsztynie // 1959^{52a}

[k. 2]

W^{53b} pięknym grodzie [Mikołaja] Kopernika zostało w r.[oku] 1954 zorganizowane Studium Nauczycielskie. Organizatorem Studium Stacjonarnego został mgr Wytrząsek Bolesław, Studium Zaocznego – mgr Mysłowski Emil. Czynne były dwa kierunki: filologia polska i matematyka. O potrzebie takiej szkoły świadczy fakt, że limit na obu kierunkach został całkowicie wypełniony a dobór kandydatów doskonały.

Na studia zaoczne zgłosiło się 1200 kandydatów na 200 miejsc.

Warunki pracy były dobre. Słuchacze mieszkali w Domu Studenta przy ul. Niepodległości 57. Zajęcia szkolne odbywały się w 5-ciu salach oddanych do dyspozycji S[tudium] N[auczycielskiego] przez P[añstwowe] Liceum Pedagogiczne [w Olsztynie].

Tak rozpoczęła się symbioza obu Zakładów.

[k. 3]

P^{54c}iękna jest ziemia Warmii i Mazur. W samej szmaragdowej toni jezior przeglądają się lasy. Nad wodą unoszą się białe motyle żagli. Studenci S[tudium] N[auczycielskiego] i Z[aocznego] S[tudium] N[auczycielskiego] wczuwają się w piękno przyrody i piękno gwary mazurskiej, świadczącej o tym, że lud ten wiernie trwał przy mowie ojców swoich. Wielu z nich opracowuje w pracach dyplomowych zagadnienia językowe, literackie, geograficzno-gospodarcze tego regionu. Kierunek geografii w Z[aocznym] S[tudium] N[auczycielskim] opracowuje na podstawie zebranych materiałów i badań szereg monografii powiatów tut. [ejszego] województwa.

Poziom wykładów dobry. Absolwent kierunku matematyki Z[aocznego] S[tudium] N[auczycielskiego] Ob. Bryja z Gdańska tak charakteryzuje ten poziom: „ażeby studiować w S[tudium] N[auczycielskim] w Olsztynie trzeba poprzednio skończyć uniwersytet”.

⁵² a Tytuł zapisano czarnym wersalikiem. Po nim umieszczono rysunek otwartej książki, ekierki i zestawu kreślarskiego, zaś w stopce strony wpisano rok 1959. Tekst i zdobienia na stronie wykonane zostały techniką introligatorską.

⁵³ b Litera W została umieszczona na tle odręcznie wykonanego ołówkiem portretu Mikołaja Kopernika.

⁵⁴ c Litera P została umieszczona na tle odręcznie wykonanego ołówkiem jeziernego pejzażu Warmii i Mazur.

Warunki pogarszają się w szybkim tempie. W r. 1957/[5]8 są już następujące kierunki w S[tudium] N[auczycielskim]: filologia polska, matematyka, fizyka, biologia, prace ręczne. Ilość studentów wzrosła do 300. W Z[aocznym] S[tudium] N[auczycielskim] czynne są te same kierunki i kierunek geografia.

Dom Studenta z trudnościami mieści studentów a szkoła otrzymuje nowy budynek przy ul. [Stefana] Okrzei 1a.

[k. 4]

R^{55d}atusz olsztyński, domy starego miasta, zamek olsztyński, gdzie mieszkał wielki [Mikołaj] Kopernik, to uroczą część Olsztyna.

Studenci nasi, idąc szlakiem [Stanisława] Noakowskiego, rysowali często podsienia i portale zabytków architektonicznych miasta.

Studium Nauczycielskie posiada już w roku szkolnym 1956/[5]7 26 etatowych wykładowców. Warunki lokalowe nie ulegają zmianie.

W obsadzie personalnej zachodzą zmiany. Od września 1956 [roku] przejmuje Zakład jako dyrektor Ob. Ratyński Zdzisław⁵⁶. W r.[oku] 1957/[5]8 prowadzi Zakład Ob. [Bolesław] Wytrążek.

Starania o lepsze warunki lokalowe zawodzą. S[tudium] N[auczycielskie] w Olsztynie ukończyło już 215 absolwentów. Nowa organizacja studiów przewiduje studia jednokierunkowe z wyjątkiem kierunku rysunków i pracy ręcznej. Pracę dydaktyczno-pedagogiczną na poszczególnych kierunkach prowadzą i osiągają dobre wyniki kierownicy sekcji: mgr Lindner Jadwiga⁵⁷, Kottik Zofia⁵⁸, Zapaśnik Władysław⁵⁹, mgr Bogdan Zygmunt⁶⁰, Okulewicz Witold⁶¹

[k. 5]

⁵⁵ d Litera R została umieszczona na tle odręcznie wykonanego różową kredką szkicu Ratusza Miejskiego w Olsztynie.

⁵⁶ Zdzisław Ratyński był nauczycielem. W latach 1947–1949 kierował Szkołą Podstawową nr 3 w Ostródzie. Następnie został skierowany do pracy w Kuratorium w Olsztynie. Pełnił tam m.in. funkcję kierownika sekcji języka polskiego Wojewódzkiego Ośrodka Doskonalenia Kadr Oświatowych w Olsztynie. W. Chelchowska, *Biblioteki pedagogiczne w województwie olsztyńskim w latach 1945–1972*, Komunikaty Mazursko-Warmińskie 1974, nr 2, s. 120.

⁵⁷ Jadwiga Lindner ur. 1904. Studiowała filologię polską na Uniwersytecie Warszawskim. Współorganizatorka i nauczycielka Państwowego Gimnazjum Żeńskiego w Olsztynie, które otwarto 4 września 1945 roku. W latach 1948–1949 kierownik Państwowego Liceum Pedagogicznego w Olsztynie, a następnie jego nauczycielka języka polskiego. OBN, zespół: Zbiory Specjalne sygn. R-322 – Jadwiga Lindner, k. 5. OBN, zespół: Zbiory Specjalne, sygn. R-158/V/3, Zatrudnienie w zakładach kształcenia nauczycieli. Stan z dn. 01.10.1947, k. 63.

⁵⁸ Zofia Kottik, ur. 1904. Ukończyła Uniwersytet Warszawski. Pracowała jako nauczycielka biologii w Państwowym Liceum Pedagogicznym w Olsztynie. OBN, zespół: Zbiory Specjalne, sygn. R-158/V/3, Zatrudnienie w zakładach kształcenia nauczycieli. Stan z dn. 01.10.1947, k. 63.

⁵⁹ Władysław Zapaśnik ur. 1898, studiował w Uniwersytecie Stefana Batorego w Wilnie. Pracował jako nauczyciel matematyki w Państwowym Liceum i Gimnazjum Żeńskim w Olsztynie. OBN, zespół: Zbiory Specjalne, sygn. R-158/IV/1, Państwowe Liceum i Gimnazjum Żeńskie Olsztyn ul. Wyzwolenia. Stan z dn. 01.10.1947, k. 28.

⁶⁰ Zygmunt Bogdan, urodzony w 1906 roku. Ukończył Uniwersytet Warszawski. Pracował w Państwowym Liceum Pedagogicznym w Olsztynie i w Państwowym Liceum i Gimnazjum Żeńskim w Olsztynie. OBN, zespół: Zbiory Specjalne, sygn. R-158/V/3, Zatrudnienie w zakładach kształcenia nauczycieli. Stan z dn. 01.10.1947, k. 63, OBN, zespół: Zbiory Specjalne, sygn. R-158/IV/1, Państwowe Liceum i Gimnazjum Żeńskie Olsztyn ul. Wyzwolenia. Stan z dn. 01.10.1947, k. 28.

⁶¹ Witold Okulewicz ur. 1914, ukończył Państwowy Instytut Robót Ręcznych w Warszawie – podharc-

N^{62e}ajpiękniejszy jest jednak zamek^{63f} przeglądający się czerwinią murów przez zieleń krzewów i drzew w wodzie Łyny. Tymczasem w S[tudium] N[auczycielskim] zachodzą zmiany personalne. Od dnia 1 września 1958 [roku] obejmuje dyrekturę obu Zakładów mgr Mysłowski Emil.

Zmiany sięgają głęboko w organizację całego życia szkolnego.

^{64g}Warunki lokalowe i urządzenia.^g

Trzeba było zastosować specjalną ^{65h}taktykę i strategię.^h Problem budynku dla S[tudium] N[auczycielskiego] musiał stać się aktualnym. Ukazuje się szereg artykułów w prasie wykazujących konieczność załatwienia sprawy budynku dla S[tudium] N[auczycielskiego]. ⁶⁶ⁱ13 pismⁱ skierowanych do odpowiednich czynników uaktualniło ten problem.

Delegacje^{67j} studentów zjawiają się w Olsztynie i Warszawie.

[k.6]

M^{68k}ożna stawiać wymagania szkole, gdy się jej zapewni odpowiednie warunki. Studium miało warunki fatalne. Marzeniem naszym^{69l}, na tym etapie,^l był budynek szkolny przy ul. Niepodległości 18. W tym kierunku szły nasze usilne starania i argumenty.

Długa i mozolna była droga. Trzeba było pisać i mówić aż do znudzenia, stać się natrętnym i nawet znienawidzonym. Wreszcie cel został osiągnięty. 1 września 1960 [roku] miało Studium otrzymać budynek przy ul. Niepodległości 18⁷⁰.

[na stronie wycinek prasowy⁷¹]

[k.7]

mistrz, nauczyciel Państwowego Liceum Pedagogicznego w Olsztynie, instruktor WODKO. Od 1954 roku kierownik Sekcji Pracy Ręcznej w Studium Nauczycielskim w Olsztynie. OBN, zespół: Zbiory Specjalne, sygn. R-158/V/3, Zatrudnienie w zakładach kształcenia nauczycieli w dniu 30.09.1951, k. 60. B. Łukaszewicz, *Olsztyn 1945–1985 zapis czterdziestolecia*, Pojezierze, Olsztyn 1987, ss. 21–22. J. Sempioł, op. cit., s. 148. [b. a.], *Historia kierunku Edukacji Techniczno-Informatycznej*, <http://www.uwm.edu.pl/wnt/zeti/historia.html> [dostęp 03.06.2017].

⁶² ^e Litera N została umieszczona na tle odręcznie wykonanego kolorowymi kredkami rysunku Zamku Kapituły Warmińskiej w Olsztynie.

⁶³ ^f Chodzi o Zamek Kapituły Warmińskiej w Olsztynie.

⁶⁴ ^{g-h} Fragment zapisano czerwonym kolorem.

⁶⁵ ^{h-h} Fragment zapisano czerwonym kolorem.

⁶⁶ ⁱ⁻ⁱ Fragment zapisano czerwonym kolorem.

⁶⁷ ^j Wyraz zapisano czerwonym kolorem.

⁶⁸ ^k Litera M została umieszczona na tle odręcznie wykonanego kolorowymi kredkami i farbami rysunku budynku szkolnego przy ul. Niepodległości w Olsztynie.

⁶⁹ ^{l-l} Fragment zapisano czerwonym kolorem.

⁷⁰ Budynek szkolny przy ul. Niepodległości pochodzi z 1894 roku. Po II wojnie światowej był spalony, następnie zajęty przez Wojewódzki Wydział Zdrowia, który umieścił tam w latach 1950–1958 Państwową Szkołę Pielęgniarską. Dopiero w 1958 roku Wydział Oświaty w Olsztynie odzyskał budynek i zajął się jego remontem. Od 1960 roku lokal zaczęło użytkować Studium Nauczycielskie w Olsztynie. OBN, zespół Zbiory Specjalne, sygn. R-158/III/15, Zestawienie statystyczne rozwoju szkół podstawowych w mieście Olsztynie, k. 28.

⁷¹ E. Mysłowski, *Potrzebna tysiąc pierwsza szkoła*,

[logo Zrzeszenia Studentów Polskich]

Z^{72l}achodzą głębokie zmiany w życiu młodzieży. ^{73m}Dyr.[ektor] [Emil] Mysłowski^m stwarza dogodne warunki dla życia kulturalnego, pracy społecznej i ideologicznej studentów. Dobudowuje się dwie sale w domu studenta i miejsce mrocznych korytarzy zajmują czyste i pięknie urządzone: ⁷⁴ⁿklub, świetlica i radiowęzeł.ⁿ Zebrania i koncerty odbywają się w pięknej ^{75o}sali koncertowej.^o

Organizuje się dobrze wyposażone ambulatorium^{76p}, a młodzież ma zapewnioną opiekę lekarską i dentystyczną. Uaktywnia się organizację studencką ^{77r}Z[rzeszenie] S[tudentów] P[olskich].^r Już w marcu 1959 [roku], a więc po 7 miesiącach tej pracy, organizuje nasze Studium, w porozumieniu z Ministerstwem Oświaty i Radą Naczelną Z[rzeszenia] S[tudentów] P[olskich], ^{78s}Krajową Konferencję delegatów Rad Ucz.[elnianych] Z[rzeszenia] S[tudentów] P[olskich]^s w Olsztynie. Podstawą do dyskusji był referat: ^{79t}Mgr Emil Mysłowski // Zagadnienia wychowawcze // w Zakładach Kształcenia Nauczycielskiego^t //

[k.8]

-W sierpniu 1959 [roku] zorganizowano u nas Obóz Szkoleniowy Z[rzeszenia] S[tudentów] P[olskich].

[1945 wrzesień 8, Warszawa – Pismo przewodniczącego Zrzeszenia Studentów Polskich do dyrektora Studium Nauczycielskiego w Olsztynie, mps]

[logo ZSP] ZRZESZENIE STUDENTÓW POLSKICH // RADA NACZELNA
POLISH STUDENTS ASSOCIATION. союз польских студентов. ASSO-
CIATION DES ETUDIANTS POLONAIS

[adres i numery telefonów]

Warszawa, dnia 8 września 1959 r.
L. dz. 3560/BKW/59

Magister Emil Mysłowski
Dyrektor Studium Nauczycielskiego
w Olsztynie

⁷² ^l Litera Z została umieszczona na tle odręcznie wykonanego logo Zrzeszenia Studentów Polskich.

⁷³ ^{m-m} Fragment zapisano czerwonym kolorem.

⁷⁴ ⁿ⁻ⁿ Fragment zapisano czerwonym kolorem.

⁷⁵ ^{o-o} Fragment zapisano czerwonym kolorem.

⁷⁶ ^p Wyraz zapisano czerwonym kolorem.

⁷⁷ ^{r-r} Fragment zapisano czerwonym kolorem.

⁷⁸ ^{s-s} Fragment zapisano czerwonym kolorem.

⁷⁹ ^{t-t} Fragment drukowany i tu wklejony w stopce strony.

Komitet Wykonawczy Rady Naczelnej Zrzeszenia Studentów Polskich składa serdeczne podziękowanie Dyrekcji i pracownikom Studium za umożliwienie przeprowadzenia Centralnego Obozu Szkoleniowego aktywu ZSP ze Studiów Nauczycielskich w obiektach Studium Nauczycielskiego w Olsztynie.

Dobre zabezpieczenie przebiegu szkolenia pozwoliło na pełne zrealizowanie programu, jak również na dobry wypoczynek dla działaczy ZSP reprezentujących wszystkie Studia Nauczycielskie w kraju.

Wyrażamy nadzieję, że w następnych latach będziemy mogli korzystać z gościnności Studium Nauczycielskiego w Olsztynie.

Łączymy wyrazy szacunku

Sekretarz RN⁸⁰ [81b]

/Jerzy Wilczyński/

Przewodniczący ZSP

/Stefan Olszewski/^{82a}

Do wiadomości:

Ministerstwo Oświaty –
Tow. Władysław Bienkowski.

INSTYTUT PÓŁNOCNY
IM. WOJCIECHA KĘTRZYŃSKIEGO [k.9]

[logo Związku Młodzieży Socjalistycznej, logo Towarzystwa Szkół Świeckich, logo Studium Nauczycielskiego]

Organizacja Z[wiązku] M[łodzieży] S[ocjalistycznej] liczyła w r.[oku] 1958 1 aktywnego członka – [Józefa] Kabalę – oraz 5 „cichych”. Pod koniec r.[oku] szk.[olnego] 1958/9 liczyła 70 aktywnych członków. Grupa Z[wiązku] M[łodzieży] S[ocjalistycznej] nawiązała ścisły kontakt i współpracę z młodzieżą robotniczą fabryki mebli w Olsztynie i fabryką maszyn rolniczych w Dobrym Mieście. Załoga Warfamy organizuje wspólne zebrania, nasze zespoły biorą udział w uroczystościach organizowanych przez załogę. Rada Zakładowa funduje stypendium dla studenta S[tudium] N[auczycielskiego] – członka Z[wiązku] M[łodzieży] S[ocjalistycznej] – przeznaczając na to 5000zł. Nasi studenci pracują aktywnie w Komitecie Miejskim i Wojewódzkim Z[wiązku] M[łodzieży] S[ocjalistycznej]. W obozach szkoleniowych Z[wiązku] M[łodzieży] S[ocjalistycznej] bierze udział 16 studentów. Pod opieką wykładowcy mgr. [Lucjana] Tomasika organizuje się Klub Z[wiązku] M[łodzieży] S[ocjalistycznej] i wspólnie z Kołem T.[owarzystwa] S[zkół] Ś[wieckich] zebrania dyskusyjne na tematy polityczne i światopoglądowe. Koło T[owarzystwa] S[zkół] Ś[wieckich] liczy 71 członków, w tym 20 wykładowców. Bardzo aktywnym organizatorem i opiekunem był mgr [Zygmunt] Bogdan. W wieczorach dyskusyj-

⁸⁰ Chodzi o Radę Naczelną ZSP.

⁸¹ ^b Na środku pieczęć okrągła Zrzeszenia Studentów Polskich. Rada Naczelna

⁸² ^a Podpisy odręczne nieczytelne.

nych brało udział po 120 – 150 osób. Przychodziły również słuchaczki szkoły pielęgniariskiej⁸³. Wykładowcami byli prof. dr Knigielewicz, mgr [Konstanty] Judenko (PAN) mgr [Kazimierz] Rokoszewski⁸⁴, mgr [Zygmunt] Bogdan i inni.

Bardzo czynny udział w tej pracy bierze P.[odstawowa] O.[rganizacja] P.[artyjna], która pod kierownictwem ppłk. [Piotra] Parchomicza organizuje szereg zebrań „otwartych” dla wykładowców i młodzieży.

[k.11]

[odręczny rysunek człowieka z kilofem]

[wycinek prasowy⁸⁵]

Studenci S[tudium] N[auczycielskiego] poświęcili w r.[oku] szk.[olnym] 1959/60 1200 godzin pracy społecznie-użytecznej dla S[tudium] N[auczycielskiego] i miasta. Miejsce zwalisk i gruzów dookoła Domu Studenta zajmują zieleńce i kwietniki. Zamiast słów i sloganów – praca użyteczna.

[1960 maj 16, Olsztyn - Pismo przewodniczącego Prezydium Miejskiej Rady Narodowej do Studium Nauczycielskiego w Olsztynie, mps]

[86a]

Studium Nauczycielskie
w Olsztynie

Prezydium Miejskiej Rady Narodowej w Olsztynie składa za pośrednictwem organizacji związkowej i kierownictwa pracy Waszej załodze serdeczne podziękowania za udział w pracy przy porządkowaniu, urządzaniu nowych zieleńców i skwerów, usuwaniu pozostałości gruzów na terenie m.[iasta] Olsztyna.

Wykonane prace w czynie 1-majowym są nie małym wkładem do podniesienia estetyki miasta Olsztyna, a czynny udział załogi jest wyrazem wielkiego przywiązania do swojego pięknego grodu – stolicy prastarych ziem polskich Warmii i Mazur oraz jest potwierdzeniem słuszności rzuconego hasła przez Wojewódzki Komitet Czynu, aby i nasze miasto było czyste, uporządkowane, tonęło w kwiatach i zieleni.

Składając podziękowanie Prezydium Miejskiej Rady Narodowej w Olsztynie prosi o ponowne podejmowanie zobowiązań i zadeklarowanie swojego udziału w II-m etapie, który obecnie jest rozpoczęty i trwać będzie do 22 lipca b.r.

Przewodniczący
Prezydium Miejskiej Rady Narodo.[owej]
/J.[ulian] Molenda/

⁸³ Chodzi o Państwową Szkołę Pielęgniarską w Olsztynie.

⁸⁴ Kazimierz Rokoszewski był w tym czasie sekretarzem KW PZPR.

⁸⁵ [b.a], 1-majowe zobowiązania słuchaczy Studium Nauczycielskiego, Głos Olsztyński 1960, nr 97, s. 5.

⁸⁶ a Pieczęć prostokątna Prezydium// Miejskiej Rady Narodowej// w Olsztynie.

Olsztyn, dnia 16 maja 1960r.

[wycinek prasowy⁸⁷]

[k. 12]

[^{88a}]

Najgorszym doradcą młodzieży jest nuda. Jedyną ucieczką przed nudą były karty i wino. W r.[oku] szk.[olnym] 1958/9 wkraczają na teren szkoły zespoły. Kwiat młodzieży należy do 80 osobowego chóru. Wielka to zasługa entuzjastki śpiewu prof. [Weroniki] Ichilczyk⁸⁹. Dyrekcja kupuje za 50tys. kostiumy, za 30tys. instrumenty. Pracują zespoły: muzyczny, fotograficzny, radiotechniczny, malar-ski, techniczny, motocyklowy, samochodowy, gospodarstwa wiejskiego, ochrony przyrody. Dom Studenta rozbrzmiewa śpiewem i muzyką. Ćwiczy zespół taneczny. Brak miejsca na nudę. Klub, świetlica, sala koncertowa czyste i estetyczne. Zespoły dają występy w KBW⁹⁰, Kuratorium⁹¹, wyjeżdżają w teren.

[wycinek prasowy⁹²]

[1960 styczeń 26, Olsztyn - Pismo kierownika szkoły ćwiczeń przy Liceum Pe-dagogicznym w Olsztynie do Dyrekcji Studium Nauczycielskiego w Olsztynie, mps]

[^{93a}]

Olsztyn, dnia 26.I. [19]60 r.

Dyrekcja
Studium Nauczycielskiego
w Olsztynie[^{94b}]

[^{95c}] Szkoły Ćwiczeń w Olsztynie składa serdeczne podziękowania wszystkim tym profesorom i studentom Studium Nauczycielskiego, którzy w ramach cennej współpra-

⁸⁷ [b.a.], *Studium Nauczycielskie – szkole w Pluskach*, Głos Olsztyński 1960, nr 104, s. 7.

⁸⁸ ^a *W nagłówku strony trzy odręczne rysunki instrumentów muzycznych oraz nut.*

⁸⁹ Weronika Ichilczyk ur. 1913, wykształcenie wyższe zdobyte w Konserwatorium Muzycznym, nauczy-cielka śpiewu w Liceum Pedagogicznym w Olsztynie. OBN, zespół: Zbiory Specjalne, sygn. R-158/V/3, Zatrudnie-nie w zakładach kształcenia nauczycieli w dniu 30.09.1951, k. 60.

⁹⁰ Prawdopodobnie chodzi o pułk Korpusu Bezpieczeństwa Wewnętrznego, który stacjonował w Olszty-nie w latach 1945–1965. M. Jaworowski, *Korpus Bezpieczeństwa Wewnętrznego 1945–1965*, Warszawa 1984.

⁹¹ Pierwszego lipca 1958 roku Wydział Oświaty Prezydium Wojewódzkiej Rady Narodowej przemiano-wano na Kuratorium.

⁹² E. Mysłowski, *W odpowiedzi na artykuł „Mówi młodzież szkolna”*, Głos Olsztyński Głos Młodych 1959, nr 2, s. 1.

⁹³ ^a *Pieczęć prostokątna Szkoła Ćwiczeń // przy Liceum Pedagogicznym // w Olsztynie.*

⁹⁴ ^b *Tak w tekście.*

⁹⁵ ^c *Wyraz zaklejony, niemożliwy do odczytania.*

cy obu zakładów zorganizowali bogatą w treść i piękną akademię w dniu 21 stycznia 1960 r.[oku] z okazji rocznicy wyzwolenia Olsztyna spod jarzma niemieckiego.

Dziękujemy!

M.[aria] Koblańska⁹⁶

/Kier.[ownik] Szkoły/^{97d}

Zespół sportowy Żak pod kierunkiem Kol.[egi] [Mariana] Pierwonickiego⁹⁸ zdobywa laury zwycięskie i przechodzi do klasy A.

[k. 13]

[wkładka zaproszenia PIĘCIOLECIE // STUDIUM NAUCZYCIELSKIEGO
// W OLSZTYNIE // 1954–1959]

5 lat pracy Zakładu w ciężkich warunkach. Świta perspektywa lepszej przyszłości. Kurator Fr.[anciszek] Sikora⁹⁹ oświadcza, że odda do użytku S[tudium] N[auczycielskiego] budynek szkolny przy ul. Niepodległości 18, dom po sądzie wojewódzkim, następnie otrzymamy internat po P[anstwowym] L[iceum]P[edagogicznym], zbuduje się salę gimnastyczną dla S[tudium] N[auczycielskiego]. Studium otrzyma własną szkołę ćwiczeń. Dzięki pomocy Kuratorium można będzie nasz Zakład uczynić jednym z pierwszych w kraju. Studium wydaje na 5-lecie biuletyn i organizuje wielką wystawę.

[wycinek prasowy¹⁰⁰]

[k. 14]

[wklejona ulotka pt. „Wystawa pięciolecia Studium Nauczycielskiego”]

[trzy fotografie bez podpisu przedstawiające zwiedzających wystawę z okazji 5-lecia Studium Nauczycielskiego przy ul. Jagiellońskiej w salach Liceum Pedagogicznego w Olsztynie]

Wystawa powstała dzięki pracy Całego Grona, ale największą zasługę ma sekcja rysunków i pracy ręcznej pod kierunkiem kol.[egi] [Witolda] Okulewicz. Dzięki pracy wszystkich kierowników sekcji przedmiotowych osiągałmy coraz

⁹⁶ Maria Koblańska ur. w 1899 roku, ukończyła Wyższy Kurs Nauczycielski. Pracę w charakterze nauczyciela rozpoczęła w 1923 roku. Obowiązki kierowniczk Szkoły Ćwiczeń w Olsztynie przejęła we wrześniu 1951 roku. OBN, zespół: Zbiory Specjalne, sygn. R-158/V/3, Nauczyciele szkół ćwiczeń w dniu 10.X.1952r., k. 57.

⁹⁷ ^d Poniżej nieczytelny podpis odręczny.

⁹⁸ Marian Pierwonicki w Studium Nauczycielskim w Olsztynie uczył przedmiotów m.in. wychowanie fizyczne, higiena szkolna. Archiwum Kuratorium Oświaty w Olsztynie, Karty słuchaczy SN studia dzienne. Karta przebiegu studiów studenta studium nauczycielskiego, bez paginy.

⁹⁹ Prawdopodobnie oświadczenia te kurator Franciszek Sikora przedstawił podczas wykładu inauguracyjnego 5 rok Studium Nauczycielskiego w Olsztynie dnia 9 września 1959 roku. Tematem wykładu był „Rozwój szkolnictwa na Warmii i Mazurach w ciągu minionych 15 lat”. [b. a.], 347 kandydatów na nauczycieli rozpoczęło naukę, Głos Olsztyński 1959, nr 215, s. 7.

¹⁰⁰ (s), Pięć lat, Głos Olsztyński Archipelag 1959, nr 149, s. 9.

lepsze wyniki, dzięki pracy kierownika praktyki mgr. [Bolesława] Wytrązka i pracy wykładowców metodyki osiągnano dobre i bardzo dobre wyniki w praktyce, dzięki miłej współpracy kier.[owniczk] Domu Studenta kol.[eżanki] Laudańskiej. Otoczenie internatu stało się piękne. Idealna współpraca łączyła mnie z zasł.[użoną] dyr.[ektor] mgr Badurą Emilią¹⁰¹ i sekcją matematyki pod kier.[unkiem] prof. Zapaśnika Władysława.

sierpień 1960r.

mgr Mysłowski Emil
dyrektor
[k. 15]

WYSTAWA^{102a} // V^{103b} c – LECIA // STUDIUM // NAUCZYCIELSKIEGO^{104c}

[k. 16–24]

[105d]

[koniec kroniki]

Źródło: Archiwum i Muzeum UWM, sygn. M-2983, *oryginał, rps.*

Maria Radziszewska, *Lehrerseminar in Olsztyn in den Jahren 1954-1969. Betrag zur Erforschung der Lehrerausbildung in Ermland und Masuren*

Zusammenfassung

Das Lehrerseminar in Olsztyn wurde 1954 auf Initiative des Pädagogen Bolesław Wytrązek gegründet. Seine Aufgabe war, die Grundschullehrer für die Klassen V-VII in der Olsztynener Wojewodschaft ausbilden zu lassen. Es war ein Tages- und Fernstudium. In der Olsztynener Bildungsanstalt wurde das Lehrprogramm unter Berücksichtigung von Hauptfächern und fakultativem Unterricht realisiert. Die Ausbildung wurde aufgrund des Testats in Pflichtfächern und der pädagogischen Praxis abgeschlossen. Zudem musste man eine Diplomarbeit schreiben und eine Diplomprüfung bestehen. Die Absolventen durften ihre Ausbildung im 3. Studienjahr an den pädagogischen Hochschulen fortsetzen. Das Lehrerseminar in Olsztyn wurde 1969 geschlossen. Seine Aufgaben wurden von der Lehrhochschule in Olsztyn übernommen.

Die im Anhang vorgeführte Chronik des Lehrerseminars in Olsztyn ist in der Originalfassung erhalten, es ist das einzige Exemplar der Handschrift. Sie befindet sich in den Beständen des Museums und Archivs der Warmia und Mazury-Universität in Olsztyn. Der Text der Chronik wurde in der Antiqua-Schrift gedruckt, die Autorin nutzte die Kursivschrift für Fußnoten und Abkürzungen

Übersetzt von Alina Kuzborska

¹⁰¹ Mgr Emilia Badura prowadziła przedmiot pedagogika oraz seminarium pedagogiczne w Studium Nauczycielskim w Olsztynie. Archiwum Kuratorium Oświaty w Olsztynie, Karty słuchaczy SN studia dzienne. Karta przebiegu studiów studenta studium nauczycielskiego, bez paginy.

¹⁰² a *Napis wersalikiem w kolorze niebieskiej farby.*

¹⁰³ b *Cyfra V w kolorze czerwonej farby. Ozdobiona gałązką zielonych liści.*

¹⁰⁴ c-c *Fragment zapisany wersalikiem w kolorze szarej farby.*

¹⁰⁵ d *Na 8 stronach kroniki odręczne czytelne i nieczytelne wpisy osób zwiedzających wystawę. Dodatkowo, z tego wydarzenia, wklejona jedna fotografia bez podpisu.*

Maria Radziszewska, The Teachers' Training School in Olsztyn in 1954–1969. A Contribution to Research on Pedagogical Education in Warmia and Masuria

Summary

The Teachers' Training School in Olsztyn was founded in 1954 by the pedagogue Bolesław Wytrążka. Its task was to educate primary school teachers in grades V–VII to meet the needs of the Olsztyn voivodeship. The studies took place in daily and extramural forms. In the Olsztyn branch, the curriculum implemented compulsory subjects as well as compulsory classes. The programme of education consisted of compulsory subjects and pedagogical practice, writing diploma theses and submitting diploma exams. Graduates were able to continue their studies at the third year of higher education. The Teacher Training College in Olsztyn was liquidated in 1969. His task was taken over by the Higher School of Teachers in Olsztyn.

The chronicle of the Teacher's Studies in Olsztyn presented in the annex is preserved solely in the original and not in any other copies of the manuscript. It is stored in the collections of the Archives and Museum of the University of Warmia and Mazury in Olsztyn. The text of the chronicle was printed, and the use of cursive enabled the author to apply footnotes and to deal with shortcuts

Translated by *Aleksander Pluskowski*

Źródła archiwalne

Archiwum Akt Nowych w Warszawie

– Ministerstwo Oświaty: sygn. 940

Archiwum i Muzeum Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie

- sygn. M-2983, Kronika Studium Nauczycielskiego w Olsztynie 1959
- D. Janicka, *Wyższa Szkoła Nauczycielska w Olsztynie w latach 1969–74*. Praca magisterska wykonana pod kierunkiem dr J. Sempioł, Olsztyn 1983. [maszynopis].

Archiwum Kuratorium Oświaty w Olsztynie

- Księga immatrykulacyjna nr 3/63/64, Kierunek studiów,
- Księga ewidencji wydanych indeksów i dyplomów 1955–1971
- Karty słuchaczy SN studia dzienne.

Ośrodek Badań Naukowych im. Wojciecha Kętrzyńskiego w Olsztynie

- Zbiory Specjalne: sygn. R-158/III/15, sygn. R-158/IV/1, sygn. R-158/V/3, sygn. R-322 – Jadwiga Lindner, sygn. R-811 – Piotr Limanowski

Źródła drukowane

Dzienniki Urzędowe Ministerstwa Oświaty za lata 1954–1965

Dzienniki Ustaw za lata 1961–1969

Prasa

„Głos Olsztyński”

„Warmia i Mazury”

Opracowania

16 lat SFOS

1962 16 lat SFOS na Warmii i Mazurach, Bałtroczyk A. przy współudziale Zameckiego W. i Dudzińskiej Z., Olsztyn.

Achremczyk Stanisław

2010 *Wyższa Szkoła Pedagogiczna w Olsztynie*, [w:] *Olsztyn Akademicki 1945–1950–2010*, red. A. Faruga, S. Achremczyk, Olsztyn.

Chelchowska Wanda

1972 *Biblioteki pedagogiczne w województwie olsztyńskim w latach 1945–1972*, Komunikaty Mazursko-Warmińskie, nr 2, ss. 117–162.

Jaworowski Mieczysław

1984 *Korpus Bezpieczeństwa Wewnętrznego 1945–1965*, Warszawa.

Koźmian Danuta

1986 *Kształcenie i doksztalcanie nauczycieli szkół podstawowych w województwie szczecińskim w latach 1945–1970*, Warszawa–Poznań.

Łukaszewicz Bohdan

1987 *Olsztyn 1945–1985 zapis czterdziestolecia*, Olsztyn.

Meissner Andrzej

2003 *Galicyjskie seminaria nauczycielskie na tle szkolnictwa pedagogicznego monarchii austro-węgierskiej*, Studia Pedagogiczne. Problemy Społeczne, Edukacyjne i Artystyczne, nr 14, ss. 83–96.

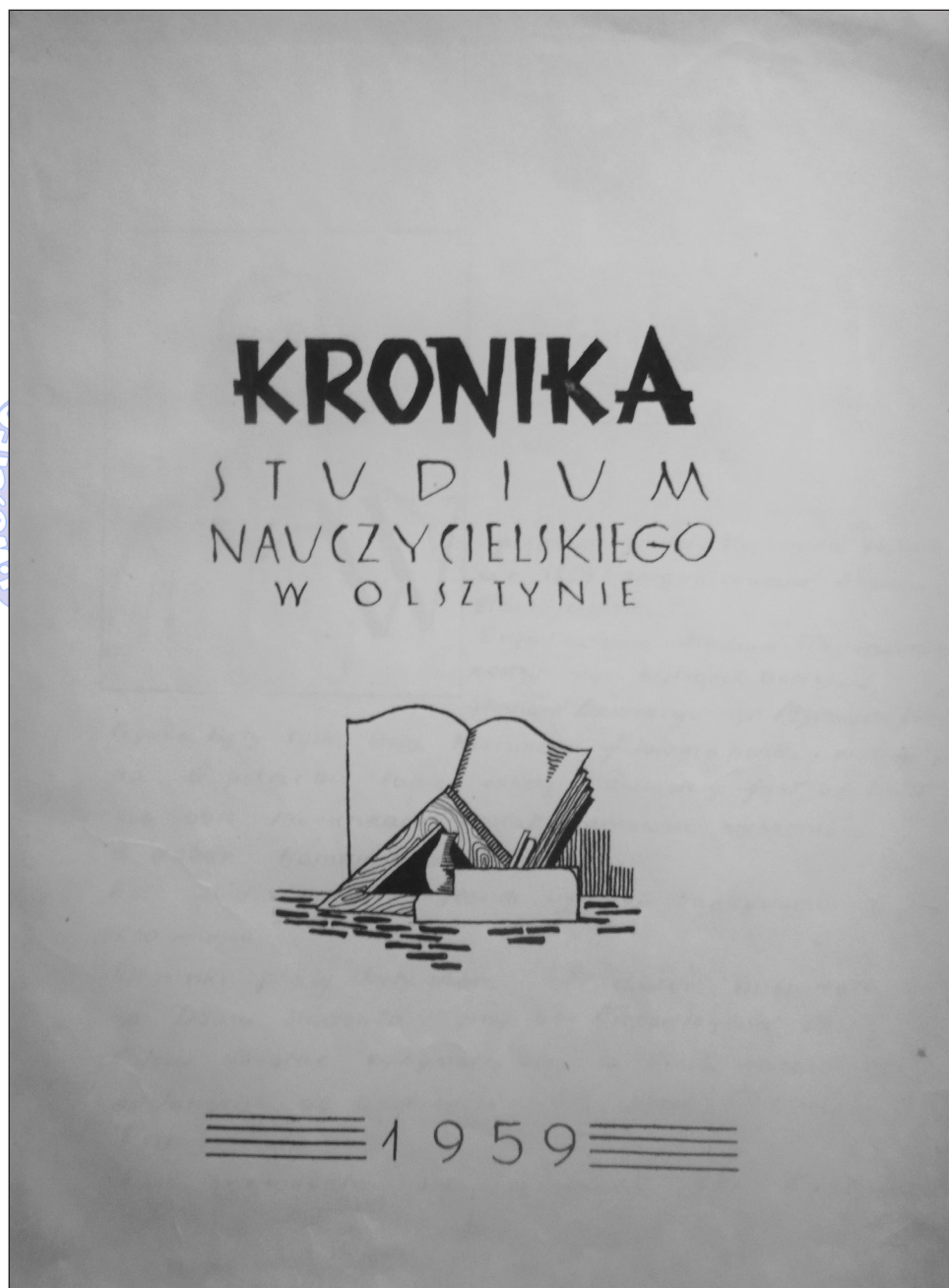
Radziszewska Maria, Zakrzewska Aldona

2014 *Zakłady kształcenia nauczycieli na Warmii i Mazurach w okresie PRL*, [w:] *Pobrzeża badań pedagogicznych*, red. J. Górniewicz, M. Warmiński, Olsztyn.

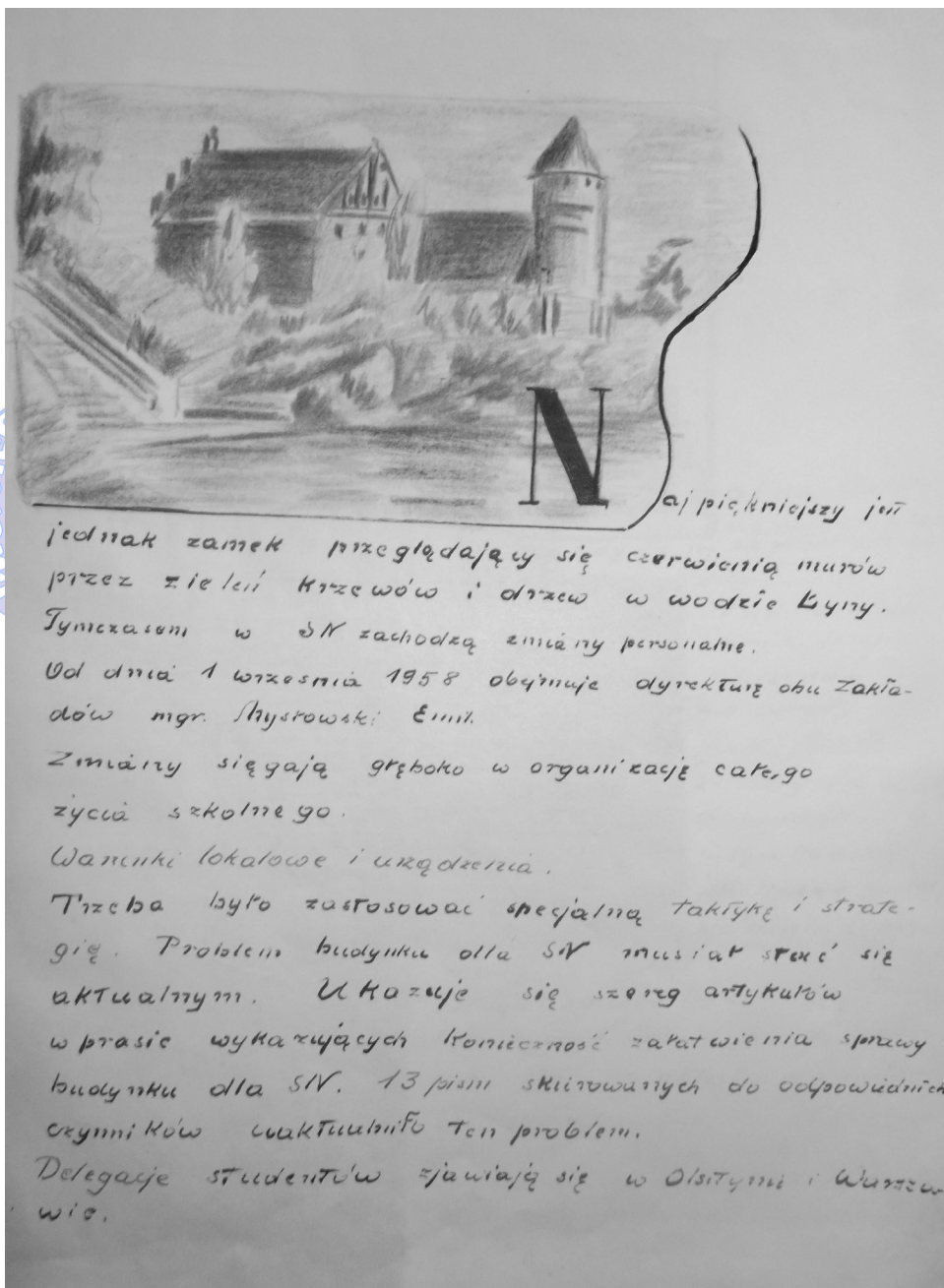
Sempioł Janina

1983 *Licea pedagogiczne w województwie olsztyńskim 1945–1970*, Olsztyn.

[b. a. i m.w.], *Historia kierunku Edukacji Techniczno-Informatycznej*, [publikacja elektroniczna: <http://www.uwm.edu.pl/wnt/zeti/historia.html> (dostęp: 03 VI 2017r.)].

Źródło: Archiwum i Muzeum Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie, sygn. M-2983, Kronika Studium Nauczycielskiego w Olsztynie, b. p.

Źródło: Archiwum i Muzeum Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie, sygn. M-2983, Kronika Studium Nauczycielskiego w Olsztynie, b. p.

Najgorszym doradcą młodzieży jest nuda.
Jedyną ucieczką przed nudą były karty i wino.
W r. szk. 1958/9 wkraczają na teren szkoły zespoły.
Młwiał młodzieży należy do 80 osobowego chóru,
Wielka to zasługa entuzjastki - Dyktują Kupuje za 80 tyś. Konsumy, a
so typ. intymne. Pracy
zespół: muzyczny, fotograficzny,
radio techniczny, malarski, Techniczny
moto cyklowy, samochodowy,
gospodarstwa wiejskiego, odnowy
muzyki. Dom Studenta potrzebna
wa spiewem i muzyką. Gwiaz
zespół Tańcujący. Brak miejsca
na nudę. Klub, świetlica, sala
Koncertowa cyfry i estetyczna.

Zespoły dają występy w KBK,
Kiniotoni, wyjeżdżają z Telen.
Olsztyn, dnia 26.1.60 r.

W odpowiedzi na artykuł „Mówi młodzież szkolna“

Motyłem przewodnim tych i innych artykułów oraz wypowiedzi „młodzieży” jest sprawa wykorzystania wolnego czasu w „godzinach wieczornych”.

Powtarzają się wysuwane przez młodzież propozycje utworzenia klubu młodzieżowego, gdzie można by się napić kawy, potać, zagrać w szachy, zobaczyć film itp. W zasadzie nie ma nic złego, takich nie ma nic złego.

SZKOŁA CWICZEŃ
orzy Liceum Pedagogicznego
w Olsztynie

szkodliwa. Gdybyśmy więc chcieli znaleźć przyczyny tego kryzysu wychowawczego, musieliśmy spojrzeć wstecz, na naszą praktykę wychowawczą.

To są konsekwencje całego dawnego systemu opartego na sloganach, deklaracjach,

kwiecie. życia młodzieży. Potrzebne jest swojego rodzaju „hobby”, uzupełniające naukę szkolną. Czy ma nim być tylko „kawa, szachy, potać, kawa?”

A gdzie są zespoły muzyczne, fotograficzne, turystyczne, kolekcjonerskie, malarskie, radio- i techniczne, zespoły małej estrady, recytatorskie, sportowe, śpiewacze i inne?

Wieczory świetlicowe, organizowane przez szkoły, zastępują kluby młodzieży szkolnej; kluby organizowane przez ZMS, dla młodzieży pozaszkolnej, są bardzo pożyteczne.

Szkoły muszą zobaczyć nowy i aktualny problem organizacji wolnego czasu młodzieży, przygotować młodzież do rozszerzenia zainteresowań w tej dziedzinie.

Emil MYSŁOWSKI

Dyrekcja
Studium Nauczycielskiego
w Olsztynie

Zespół Cwiczeń w Olsztynie składa serdeczne podziękowanie wszystkim tym profesorom i studentom Studium Nauczycielskiego, którzy w ramach cennej współpracy obu zakładów zorganizowali bogatą w treść i piękną akademię w dniu 21 stycznia 1960 r. z okazji rocznicy wyzwolenia Olsztyna spod jarzma niemieckiego.

Dziękujemy.
M. Koblańska
/Kier. Szkoły/
okoblańska

Zespół sportowy Zak pod kierunkiem Kier. Pierwszoklasowego zdobył laury zwycięzcy i puchar z okazji oł. klasy A.

Źródło: Archiwum i Muzeum Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie, sygn. M-2983, Kronika Studium Nauczycielskiego w Olsztynie, b. p.